

FESTIVALUL CĂRȚII „AXIS LIBRI”

(Galați, 14 - 18 iunie 2017)

“AXIS LIBRI” NATIONAL BOOK FESTIVAL

Radu MOȚOC

Abstract: The author reports about the cultural event „Axis Libri” National Book Festival, organized by „V.A. Urechia” County Library from Galați. The main purpose of this event was to give Galați people the opportunity to view and browse the choice of 10,000 book titles edited at over 250 publishers. The event was accompanied by book launches, conferences, debates, all made for a single purpose - highlighting the cultural heritage represented by the printed book.

Key words: Book Festival, event, works, Romania, Galați, book launches

Un eveniment cultural unic în spațiul românesc intitulat **Festivalul Cărții „Axis Libri”**, a fost cel organizat de **Biblioteca – V. A. Urechia din Galați**, care a reușit să capaciteze instituțiile administrative din municipiu și județ, sub patronajul simbolic al Ministerului Culturii.

Scopul principal al acestui eveniment a fost deosebit de generos, pentru că a oferit gălățenilor posibilitatea să vizualizeze și să răsfoiască la alegere 10.000 de titluri de cărți editate la peste 250 edituri. Evenimentul a fost însoțit de lansări de carte, conferințe, dezbateri, toate făcute cu un singur scop – punerea în valoare a patrimoniului cultural reprezentat de cartea tipărită.

Este foarte dificil să cuprinzi într-o frază sau mai multe, diversitatea subiectelor abordate de către editurile selectate de organizatori.

Totuși voi încerca să prezint câteva titluri de cărți, evident selectate subiectiv, care reflectă domeniul reprezentative pentru un bibliofil.

Mult timp istoria României a fost puternic cenzurată atunci când era vorba de Casa Regală. Dacă citiți „Viața lui Vasile Alecsandri” scrisă de G.C. Nicolescu și apărută în anul 1965, puteți constata cum a fost percepută relația între Casa Regală și Bardul de la Mircești: „Apropierea de curtea domnitoare însemna o greșeală pentru Alecsandri...” .

Și viața lui George Enescu scrisă de un remarcabil istoric și critic muzical, George Bălan, apărută în anul 1963, este total lipsită de informații privind ajutorul moral și financiar de care a beneficiat George Enescu din partea Regelui Carol I și Regina Elisabeta cu care concerta frecvent la Palatul Peleş. Pentru exemplificarea modului cum a fost concepută această monografie sub presiunea cenzurii, putem cita două secvențe:

George Enescu, în culmea eroismului, nu numai că nu și-a lăsat muzica invadată de durerea de a trăi într-o asemenea lume, dar a putut să cânte noblețea și armonia sufletului uman, aidoma celor care, cum spunea Lenin: „trăind într-un iad murdar, pot crea atâtea frumuseți”¹.

La Paris și la București, Enescu trăia într-o societate unde, cum spunea Lenin: „Libertatea scriitorului și artistului este doar o independență camuflată...”².

Din acest motiv trebuie să apreciem efortul editurilor de a publica lucrări

¹G. C. Nicolescu, *Viața lui Vasile Alecsandri, Editura pentru literatură, 1965, Ediție revăzută, pag. 608*

²George Bălan, *Enescu, Editura Tineretului, 1963, pag. 8*

referitoare la Casa Regală, fie prin studii istorice sau chiar volume scrise de Regina Elisabeta și Regina Maria.

I – a. O lucrare recent apărută în 2016, scrisă de Sorin Liviu Damean și aflată pe rafturile acestui festival, se întitulează: **Carol I al României. Un monah devotat.** (Fig. 1) Lucrarea se remarcă prin abordarea unor subiecte deosebit de interesante, precum:

Casa Princiară de Hohenzollern-Sigmaringen și întemeierea unei noi familii în România

Monarhul – factor al puterii executive și arbitru al vieții politice

Comandant Suprem al armatei

Strategul politicii externe

Susținător al modernizării societății românești³.

I – b. Poveștile Peleşului, (Fig. 2) scrisă de Regina Elisabeta (Carmen Sylva), a putut fi remarcată la standul Editurii Saeculum I.O., bogat ilustrată și cu informații interesante scrise într-o *Postfață* de către Mircea Colosenco, unde putem remarca una din multiplele calități ale Reginei Elisabeta: „A protejat artele, încurajând și acordând ajutor material unui *Nicolae Grigorescu* sau *George Enescu*, precum și altor talente deosebite ale neamului românesc. A învățat românește și a tradus în limba germană poezii de Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu, D. Bolintineanu, C. Conachi, I. Negruzii, etc”⁴.

I – c. Gălățenii au avut șansa să răsfoiască și să cumpere **Cugetări și impresii** (Fig. 3) scrise tot de Regina Elisabeta (Carmen Sylva), frumos ilustrate de *Iulia Hasdeu*. Prefațată de I. Opreșan, cel care a îngrijit acest prețios volum, ne semnalează câteva din cugetările reginei:

În tinerețe roșim, la vârsta matură plângem, iar la bătrânețe surâdem, de fiecare dată pentru aceleași pricini.

Dumnezeu iartă – Natura niciodată⁵.

Fig. 1

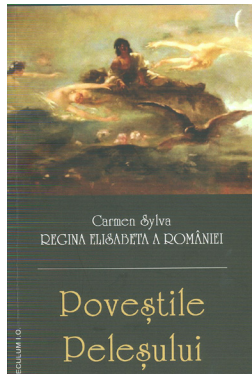

Fig. 2

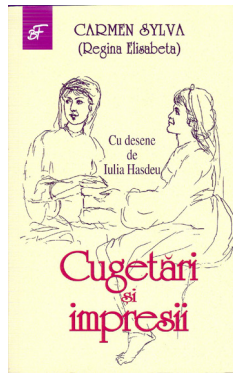

Fig. 3

³ *Ibidem*, pag. 70

⁴ Sorin Liviu Damean, *Carol I al României. Un monah devotat*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2016.

⁵ Carmen Sylva, *Poveștile Peleşului*, Editura Saeculum I.O., București, 2016, pag. 156

I – d. Tot la editura Saeculum I.O, gălățenii au putut admira **Poveștile** scrise de **Regina Maria a României** (Fig. 4), apărute în două volume. Temele românești abordate de regină au fost comentate cu multă atenție de I. Oprișan, care a îngrijit această ediție, mărturisind în final, ca o concluzie generală asupra acestor povești: „Ea (regina) vibrează când scrie și plânge sau se bucură odată cu personajele sale”⁶.

I – e. O altă lucrare deosebit de interesantă a putut fi admirată pe rafturile *Editurii Istros*, patronată de Muzeul Brăilei. Lucrarea face parte dintr-o colecție cu tezele de doctorat pe domeniul istorie, numerotată cu nr. 31. Teza de doctorat semnată de **Adriana Cristina Mazilu**, este intitulată: „**Casa Regală a României 1866-1914. Organizare și structură administrativă**” (Fig. 5). Acest studiu cuprinde structura următoarelor elemente:

- Sfera privată a Casei Regale a României
- Influența veniturilor în dezvoltarea instituției monarhice
- Expunerea raporturilor dintre veniturile și cheltuielile Casei

Regale

Este menționată și activitatea de **mecenat** a Regelui Carol I și Reginei Elisabeta, pentru:

- Societatea Regală de Geografie
- Cercul Ofițerilor
- Orfelinatul Agricol din Zorleni
- Teatrul din București
- Academia Română pentru editarea unui dicționar
- Printre bursierii lui Carol I se află: George Enescu și Jean Steriadi

Autorul acestui volum, cu multă responsabilitate, ca urmare a unui studiu aprofundat, avea să afirme despre Regele Carol I: „Era un suveran care-și cunoștea prioritățile. Știa că înainte de toate, ceea ce contează este întotdeauna poporul și apoi aspectele personale. El nu era numai *conducătorul* unei mari familii, ci era pilonul principal al unui popor, precum și un model ce trebuia a fi demn de urmat. Lucrurile acestea sunt demonstrate de modestia cheltuielilor personale pe de-o parte, și de nenumăratele ajutoare financiare, pe de altă parte. Carol I dorea să se știe ce se întâmplă cu banii, pe ce sunt cheltuiți... Regina Elisabeta va fi a doua persoană după regele Carol I, care va întinde o mână de ajutor celor aflați în suferință. Pentru ea viața era construită din artă și fapte caritabile”⁷.

Problema românilor din Dacia a constituit un subiect elevat pentru editurile patronate de I. Oprișan (Saeculum și Vestala), prezente la acest festival organizat de Biblioteca V. A. Urechia.

O lucrare recent apărută în acest an, 2017, se referă la un studiu intitulat: „**Istoria Culturii în Dacia**” (Fig. 6), scrisă de B.P.Hasdeu.

Hasdeu publica în ziarul *Traian*, în anul 1869, un serial cu 44 de episoade despre

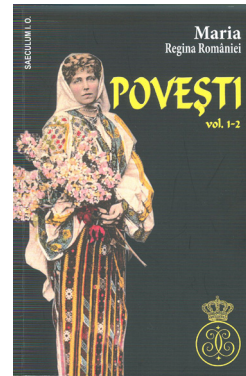

Fig. 4

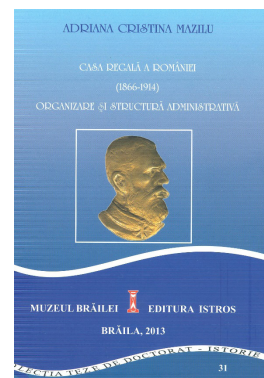

Fig. 5

⁶ Carmen Sylva, *Cugetări și impresii Cu desene de Iulia Hasdeu*, Ed. Saeculum Vizual, București, 2015, pag. 9

⁷ Maria, *Regina României, Povești*, vol. 1-2, Ed. Saeculum I.O., București, 2015, pag. 18

Limba slavică la români până la 1400. Această operă a rămas până astăzi înmormântată în paginile ziarului apărut acum 150 de ani.

În studiul făcut asupra acestui subiect, I. Opreșan avea să mărturisească: „ Hasdeu pornea de la realitatea de fapt: existența unei limbi populare, vechi de când lumea – româna - și se impunea, în ultimele secole, IX-XI, a unei limbi străine, pentru cult și administrație, instrument absolut necesar bisericii și cancelariei”

O cercetare interesantă scoate la iveală soarta unui *Evangheliar* slavon din 1053, ajuns și copiat în Moldova în 1143, care a ajuns la Moscova. Descoperirea lui Hasdeu referitoare la acest *Evangheliar* este consemnat astfel: „După cererea de ajutor material adresată de Dosoftei țarilor Ioan și Petru Alexeevici, la 23 noiembrie 1688 – acesta în 1701, a fost pus episcop în Rusia, murind în 1711, la Moscova. Așa se explică modul cum a nimerit *Evangheliarul* din 1143 în vechea capitală a Rusiei. Mitropolitul în loc de a trimite manuscriptul înapoi la Krilos l-a luat cu sine în emigrațiune, dăruindu-l apoi, în ajunul morții, bibliotecii sinodale din Moldova”⁸.

Lucrarea abordează subiecte deosebit de interesante precum:

Cauzele introducerii limbii slavice la români

Textul sacralului de la Reims ca operă slavică Moldo-Munteană României din timpul primului Assan.

Cine a fost atent la festival a putut remarca o lucrare publicată într-un număr extrem de mic de exemplare, fiind considerată o ediție bibliofilă, care se referă la personalitatea lui B.P.Hasdeu. Volumul este intitulat: „**B. P. Hasdeu basarabeanul genial**” (Fig. 7), scris de N. Iorga.

Și această ediție a fost îngrijită de I. Opreșan, care cu multă eleganță prezintă „întâlnirea a doi titani ai spiritualității naționale: B.P.Hasdeu și N.Iorga”, despărțiți ca vârstă cu 33 de ani. Putem descoperii personalitatea și creația lui Hasdeu văzută de N.Iorga trecând prin toate sferele spiritualității în care s-a manifestat: istorie, istoria culturii, istoria literaturii, memorialistică, folcloristică, istoria limbii, istoria artelor, ziaristică etc⁹.

O lucrare remarcată la acest festival din anul acesta se referă la „**Continuitatea românilor în Dacia. Dovezi noi**” (Fig. 8), scrisă de academicianul **G. Popa – Lisseanu**, cunoscător a limbilor clasice: greaca și latina, dar și franceza, germana, italiana, spaniola și greaca modernă.

Autorul este cunoscut pentru lucrarea în 15 volume *Frontes Historiae Daco-Romanorum*, considerată ca cea mai substanțială sinteză asupra continuității de-a lungul secolelor a elementului românesc în spațiul său de formare la nord și la sud de Dunăre.

Lucrarea aflată pe rafturile festivalului este o reproducere

⁸ Adriana Cristina Mazilu, *Casa Regală a României 1866-1914. Organizare și structură administrativă*, Ed. Istros a Muzeului Brăilei, 2014

⁹ Bogdan Petriceicu Hasdeu, *Istoria Culturii în Dacia*, Ed. Saeculum I.O., București, 2017, pag. 12.

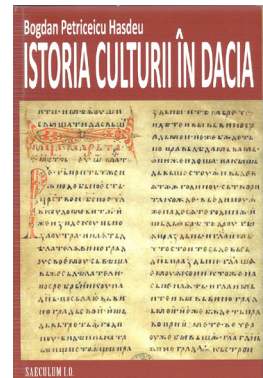

Fig. 6

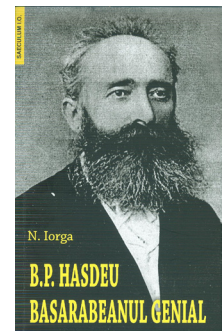

Fig. 7

Fig. 8

după șapte decenii a unui studiu al lui G. Popa-Lisseanu, ținut sub formă de comunicare la Academia Română din 1940, ca o reacție la Dictatul de la Viena¹⁰.

O altă lucrare interesantă scrisă de **G. Popa – Lisseanu** a fost îngrijită de același editor sufletist și patriot, I. Opreșan, care publică într-un singur volum două lucrări ale acestui autor, sub titlul sugestiv: **Dacia în autorii clasici** (Fig. 9). Sub acest titlu sunt publicații traduse din:

Autori latini clasici și post-clasici
Autori greci și bizantini

Interesant este și faptul că aceste texte nu au mai fost publicare de la prima lor editare din anul 1943.

Autorii latini sunt în număr de treizeci și șase, începând cu Julius Caesar și terminând cu Împăratul Justinian

Autori greci și bizantini sunt în număr de cincizeci, din care nu lipsesc: Homer, Herodot, Euripides și Strabo.

G. Popa - Lisseanu mărturisește la finalul acestor traduceri, douăsprezece concluzii deosebit de interesante pe care urmează să le descoperiți ¹¹.

A trebuit să treacă peste 100 de ani, ca un ardelean, **Nic. Densușianu**, profund cunoscător al limbilor română, germană, maghiară, latină, greacă, franceză și italiană, trimis cu o bursă de 15 luni acordată de Academia Română, să cerceteze cu minuțiozitate, obiectivitate, și cu simț profund patriotic, toate documentele din zona desfășurării evenimentelor, din principalele biblioteci și arhive transilvănene și românești, pentru a pune în adevărata lumină, din perspectiva românească și universală, motivația, derularea și însemnătatea revoluțiunii lui Horia, punct de răscruce în schimbarea vieții țaranului român, cauză a desființării iobăgiei lor¹².

Lucrarea lui Nic. Densușianu intitulată: **Revoluțiunea lui Horia în Transilvania și Ungaria. 1784-1785** (Fig. 10), a fost pentru prima dată reeditată după 133 de ani de la apariție la *Editura Vestala*, fiind îngrijită și prefațată de același I. Opreșan.

O altă teză de doctorat cu nr. 20, publicată la *Editura Istros* a Muzeului Brăilei aparține istoricului **Aurel Iacob** și este intitulată: **Țara Moldovei în vremea lui Ștefan Tomșa al II-lea.** (Fig. 11) Cititorul interesat la acest festival a putut afla o istorie a Moldovei din care nu au lipsit capitolele:

Țara Moldovei între Polonia și Imperiul Otoman în prima parte a secolului al XVII-lea

Originea lui Ștefan Tomșa

Familia Tomșa: ascensiune și declin

Ștefan Tomșa al II-lea domn al Moldovei (1611-1615, 1621-1623)

¹⁰ N. Iorga, *B.P. Hasdeu Basarabeianul genial*, Ed. Saeculum I.O., București, 2017, pag. 18

¹¹ G. Popa- Lisseanu, *Continuitatea românilor în Dacia. Dovezi noi*, Ed. Vestala, București, 2016, pag. 9

¹² G. Popa- Lisseanu, *Dacia în autorii clasici*, Ed. Vestala, București, 2015, pag. 431

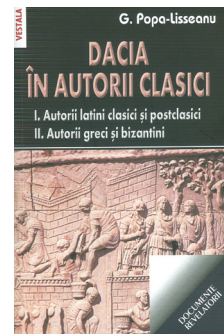

Fig. 9

Fig. 10

Fig. 11

Orientări în politica externă și internă
Economia și societatea în Moldova în perioada lui Ștefan
Tomșa

Genealogia familiei Tomșa¹³.

Problema ucraineană în lumina istoriei (Fig. 12), publicată de **Ion I. Nistor** în anul 1934, a fost scrisă cu o seninătate clasică, de dezbatere absolut obiectivă a relațiilor româno-ucrainene de-a lungul secolelor. Reediterarea acestui studiu după 82 de ani poate fi considerată inspirată mai ales acum când problemele cu care se confruntă Ucraina sunt de actualitate. Un capitol întreg a fost dedicat ctitoriilor românești din Polonia și Ucraina, pentru a scoate în evidență contribuția bisericii românești la viața duhovnicească a poporului ucrainean de sub stăpânirea străină. Sunt anexate și 23 acte privitoare la problema ucraineană, adunate de autor din arhivele din Cernăuți¹³.

Trebuie să amintim și faptul că acest bucovinean Ion Nistor a fost rectorul Universității din Cernăuți în 1918, iar fiind academician este numit director al Bibliotecii Academiei Române în 1945 și este condamnat în 1950, fără judecată, la Sighet, timp de 5 ani.

O interesantă lucrare de licență publicată de autor, Dan Floareș, sub titlul: „**Gaspar Grațiani, domn al Țării Moldovei (1619-1620)**” (Fig. 13), ne oferă posibilitatea să parcurgem un scurt episod din istoria Moldovei. Etichetat de N. Iorga ca aventurier, multe din întrebările puse legate de această perioadă au rămas fără răspuns. Autorul lucrării, în concluziile finale, avea să caracterizeze acest domnitor: „Un parvenit cu toate apucăturile speciei respective, mai puțin, poate, obrăznicia. Astfel, ambițiile, telurile exagerate, dacă nu utopice, trufia, combinată adesea cu cea mai de jos umilință, toate le-a avut din plin... Dar inteligența, abilitatea și chiar o anume subtilitate nu i-au lipsit”.

Terente – Zodia Zmeilor (Fig. 14) apărută la *Editura Torent Press*, pune în valoare talentul scriitoarei Doina Popescu – Brăila, care a făcut un efort remarcabil de documentare, inclusiv discuții cu pescari și localnici din nu mai puțin 14 localități.

O surpriză neașteptată la acest Festival al Cărții a fost apariția albumului dedicat pictorului bucovinean **George baron Lövendal (1897-1964)** (Fig. 15). Cronologia vieții pictorului și o bogată colecție de critici de artă semnate de: Petru Comănescu, Sabin Bălașa, Vasile Florea, Camil Petrescu, Lucia Demetrius și acad. Răzvan Theodorescu, ne oferă posibilitatea să identificăm elementele artistice care l-au caracterizat pe pictor. Spre deosebire de alte albume legate de același pictor, aici se remarcă o acuratețe a informației, care include pe lângă dimensiunea tabloului și din ce colecție face parte, și numele celui pictat cu precizarea localității:

Lordul – Constantin Vicșici din satul Boian
Madona Bucovinei – Ana Maximeț din Cernăuți, la 15 ani
Povestitorul – Vasile Caulea din satul Horoceia

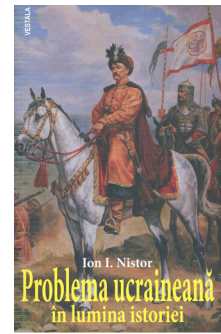

Fig. 12

Fig. 13

Fig. 14

¹³ Nic. Densușianu, *Revoluțiunea lui Horia în Transilvania și Ungaria 1784-1785*, Ed. Vestala, București, 2017, pag. 6.

Clopotarul – Nicolae Șorodoc din Vicovul de Jos, Rădăuți
 Moșul cu pipă- Petrea Negrelean din satul Ostra
 Mireasa – Viorica Prodan din Rădăuți, 19 ani
 Spion în armata austro-ungară – Maftei Cenușă din comuna
 Putna

Măria Sa Țăranul – Vasile Mustea din comuna Dorna Arin
 Gospodarul – Moș Alexa din satul Fundul Moldovei, etc¹⁴.

O impresionantă activitate legată de **Medalii bătute de Muzeul Brăilei „Carol I” 1991-2016** (Fig.16), constituie un album care ilustrează cronologic cele 62 medalii, multe din ele bătute în aur, argint și bronz.

Directorul acestui muzeu, Ionel Căndea, care este și autorul albumului, menționează în prefața albumului: „Se împlinesc anul acesta (2016) 25 de ani de la baterea primei medalii de către Muzeul Brăilei... Tradițiile medalisticii în spațiul românesc, vin mai ales de la cel ce a întemeiat regatul după dobândirea independenței de stat, adică de la Carol I. Nu trebuie să uităm însă pe Constantin Brâncoveanu, care în 1713, înțelegea să celebreze Jubileul celor 25 de ani de rodnică domnie (1688-1713) prin baterea unei medalii – monedă la Alba Iulia, devenită cap de acuzare și probă în judecarea sa la Constantinopol în 1714. Medaliiile pe care Muzeul Brăilei „Carol I” le-a bătut în ultimii 25 de ani au încercat să păstreze vie memoria marilor personalități ridicate de la Brăila. Aniversări sau comemorări, de importanță națională, au fost ilustrate într-un efort ce va trebui continuat, mai ales în perspectiva dublului Jubileu din 2018: 100 de ani de la Marea Unire și 650 de ani de atestare documentară a Brăilei”¹⁵.

Dintre personalitățile apărute pe medalii menționăm cronologic: Perpessicius (1991), pictorul Gheorghe Naum (1993), Matei Basarab și Elena Doamna, ctitori ai Mănăstirii Măxineni (1994), Panait Istrati (1994), Nae Ionescu (1996), Ana Aslan (1997), Ștefan cel Mare și Regele Carol I (2001), Mihai Sebastian (2007), Mina Minovici (2008), Regele Mihai I (2011), N. Iorga (2011), Radu Portocală (2012), Ștefan Bălan (2013), Regele Ferdinand I (2015), Nicăpetre (2016), Iulian Antonescu (2016).

Un remarcabil gest este mărturisit la finele acestui album: „Muzeul Brăilei *Carol I* și Editura *Istros* dedică albumul tuturor românilor la dublul jubileu al anului 2018: 100 de ani de la Marea Unire și 650 de ani de existență documentară a orașului Brăila”.

Se pare că este singurul muzeu de istorie din România cu o asemenea activitate numismatică, drept pentru care merită toată admirația noastră.

Această trecere în revistă a câtorva volume selectate subiectiv, poate demonstra importanța acestui Festival al Cărții „Axis Libri”, organizat de Biblioteca V. A. Urechia, care merită toate felicitările, dar și dorința unei continuități.

Radu Moțoc

22 iunie 2017

G. b. LØVENDAL

Fig. 15

Fig. 16

¹⁴ Aurel Iacob, *Țara Moldovei în vremea lui Ștefan Tomșa al II-lea*, Ed. Istros a Muzeului Brăilei, 2010,

¹⁵ Ion I. Nistor, *Problema ucraineană în lumina istoriei*, Ed. Vestala, București, 2016